

## บทคัดย่อ

การศึกษารูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุโดยบูรณาการวิถีการดำเนินชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพึ่งพาตนเองและพัฒนาชุมชน ตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสถานการณ์ของผู้สูงอายุกระบวนการขับเคลื่อน แผนงาน วิธีการของชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเสริมสร้างศักยภาพผู้สูงอายุ รวมทั้งศึกษาและทดลองรูปแบบการพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุให้สามารถพึ่งพาตนเองได้โดยบูรณาการวิถีการดำเนินชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลวังผางอำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้สูงอายุในตำบลวังผาง 11 หมู่บ้านจำนวน 150 คนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ “ภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้สูงอายุตำบลวังผาง”เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ

ผลการวิจัย พบว่า ผู้สูงอายุในตำบลวังผาง ร้อยละ 80เป็นผู้สูงอายุที่ยังสามารถทำงานและมีรายได้ อาชีพของผู้สูงอายุส่วนใหญ่ 3 อันดับแรก คือ การรับจ้างแกะลำไย ค้าขาย เกษตรกร ร้อยละ 82 ช่วยตัวเองได้ดี สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้โดยอิสระ

รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุโดยบูรณาการวิถีการดำเนินชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบไปด้วยขั้นตอนที่ 1 ประเมินการรับรู้ศักยภาพของตนเอง มีการทบทวนความรู้และประสบการณ์เดิม การรับรู้ความรู้ความสามารถของผู้สูงอายุ ขั้นตอนที่ 2 การฝึกปฏิบัติการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการดำเนินชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมุ่งให้ผู้สูงอายุที่มีความรู้และมีความสามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน โดยใช้กิจกรรมการถ่ายทอดภูมิปัญญาของผู้สูงอายุโดยมีเป้าหมายการถ่ายทอดไปสู่คนรุ่นหลัง และขั้นตอนที่ 3 พัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน ให้ผู้สูงอายุสามารถพึ่งพาตนเองได้โดยบูรณาการวิถีการดำเนินชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องโดยการแนะนำให้มีการผสานแนวทางการเสริมสร้างศักยภาพให้เข้ากับวิถีการดำเนินชีวิตประจำวัน

ข้อเสนอแนะ ควรมีการจัดกิจกรรมถ่ายทอดภูมิปัญญาอย่างสม่ำเสมอ โดยอาจจะมีการหมุนเวียนกันเป็นผู้ถ่ายทอดภูมิปัญญา ทำกิจกรรมในแต่ละเดือน ซึ่งควรจะเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมในโรงเรียนผู้สูงอายุ ให้ทางเทศบาลฯ เป็นพี่เลี้ยงในการจัดกิจกรรม โดยมีแกนนำที่สำคัญคือ สมาชิกของโรงเรียนผู้สูงอายุ ทั้งนี้ควรสัมพันธ์กับช่วงเวลาที่มีประเพณีหรือเทศกาลต่าง ๆ ด้วย ผู้สูงอายุต้องการให้มีโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นศูนย์กลางในจัดกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งการถ่ายทอดภูมิปัญญา

## ABSTRACT

This research attempted to explore and examine a model to enhance independence and develop community among elderly in Tambon Wang-Phang, Wiang Nong Long District, Lamphun Province. The local lifestyle and wisdom were integrated in the process of independence enhancement. The objectives of this research were to study the situation of the elderly in the area, creating and implementing a strategic plan, as well as community and local organization participation. Subjects were 150 elderly who lived in 11 villages located in Tambon Wang-Phang. Questionnaires were used for gathering data related to the situation of the elderly. Semi-structured interview questions were used to collect data pertaining to the wisdom of the elderly in the community.

Results showed that eighty percent of the elderly in Tambon Wang-Phang were employed and receiving income. The three most common jobs were peeling Long-gan (a local fruit), selling handicrafts, and other additional agricultural work. Eighty-two percent of the elderly were independent and able to participate in community activities.

A model to enhance independence and develop community among elderly in Tambon Wang-Phang consisted of three steps. First, the elderly were asked about their knowledge and wisdom. Second, the elderly transferred their knowledge and wisdom to the younger generation by teaching and through demonstration. Third, encouraging the elderly to maintain their potential by continuing to share their knowledge and wisdom as part of their daily lifestyle.

Suggestions for future research include rotating leadership roles in knowledge sharing on a monthly basis. These activities could be integrated into the elderly school program. Moreover, the Wang-Phang Municipality staff should serve as mentors for the elderly and promote active participants to be the leader of the activities. The elderly suggested that the school should be the center for these activities. In addition, the activities should be arranged according to community customs and local events.